

Zabavne stvari.

Popotne črtice.

Spisuje političen sitnež.

Ako človek dolgo sedi, pravijo, da dobi otise ali pa „mravlje“ v noge, tudi za želodec to ni dobro; zato se še jetniki na Žabjeku in na Gradu spuščajo na sprehode, da vidijo vsaj nebó, družega tako ne morejo videti. Jaz uže čez leto in dan nisem prišel iz mesta drugam, ko najdalje do Šentvida nad Ljubljano, pač — enkrat tudi na Bled, kamor me je hlapec potegnil, toraj to ni potovanje bilo; zato me je, rojenega na kmetih, uže silno srbel mestni prah in tiščal ljubljanski zrak; sklenil sem toraj zopet vsaj za nekoliko dni pero in svinčnik djati na polico, vzeti v roko popotno palico ter opasati popotno torbico, da se nekoliko razvedrim in si nekaj mi še neznanega sveta ogledam ter preprašim si pljuča. Peš, se ve da, ker tako je najceneje, se največ vidi in skusi, pa pride, kamorkoli človek hoče; tudi brez družčine, ker take se lahko dobi po svetu, kjer koli in kakoršna je. Nekaj drobiža v mošnjo pa nekaj „viržink“ v žep, pa hajdi!

Doktor Janez Bleiweis je dobra duša, on vé, da mi treba razvedrila, „odpust“ je dobljen toraj uže s par besedami. „Srečno potujte, pozdravite povsod narodnjake in naše znance“ — pravi blagi mož — „pa si kaj zapišite, da ne bote prišli s prazno torbico nazaj!“ Tako sem za pot popolnem pripravljen.

Kam? Tega jaz nikdar ne premišljujem, tudi ne delam popotnih programov, ker me skušnja uči, da se tak program vselej skazi. „Idi par ur z mesta, potem se pa ozri krog sebe in kamor te bo najbolj vleklo, tje pa zavij“ — to je moj program, ki se je še vselej najbolje obnesel.

Septembra meseca je, dan ne ravno prijeten; proti Ljubljani se z gorenjske strani vlečejo oblaki; skoro bi počakal še en dan. Pa nič! Kar je skleneno, je skleneno, saj zunaj mesta morda ni tako slabo vreme, kakor tu. Zato sedem na železnico in se dam potegniti do Lazov. Komaj se vlak pomakne iz kolodvora, uže se vlije ploha, da je po strehi vagona bobnelo, kakor bi grah sipal. Lep začetek, pa le nič strahu!

V Lazah skočim z vagona, dež lije kakor prej, vse je zavlečeno, da se ne vidi nikamor. Šembrano, to je pa pusto! V hribe na desno stran, kjer mi živi drag prijatelj, toraj uže ne, če bo taka, najbolje počakati družega vlaka, pa ž njim nazaj v Ljubljano! Pa to bi bilo sramotno, vsak bi se mi smejal; to bi bilo potovanje Jurčkovo, ki je uže zvečer zopet doma za pečjo sedel.

„Bohin bollens?“ — mi zadoni na uho, ko se pod razprtim solnčnikom stisnem okrog oziram. Zasučem se in pred mano stoji postajni stražnik, ki temu še pristavi: „pite karten!“

Jaz se nasmehnem, mu pomolim vozni listek ter ga prašam:

„Ali ne znate slovenski?“

„O pač, gospod“ — je vesel odgovor — „samo to nisem vedel, če Oni znajo. Kam so pa namenjeni?“

„Kdo?“ — prašam jaz.

„I, Oni?“

„Kateri oni? jaz tu vidim samo sebe in vas. Oni so se uže odpeljali z vlakom, kam? — vam pa ne vem povedati.“

„Aha, aha, uže zastopim“ — se smeje mož — „Oni — čem reči: Vi ste pa eden tistih hudih Slovencev. Greste čez Savo?“

„Ne vem, kako bi storil. Ali bo vreme jutri?“

„Saj bo še danes; tako ali tako“ — me vpili zdaj on — „pa brez špasa: Dež bo kmalu nehal, čez pol ure bo uže solnce. Naj grejo — čem reči: le pojdite brez skrbi čez Savo, to vreme ne trpi dolgo.“

Ta pogovor me je uže toliko razvedril, da grem in kacaje po blatu poiščem brodnika, ki je imel prvi čoln v grmovji ob bregu, družega pa na protji v sredi Save. Ladije ni bilo, tudi vrvi ne, le kózi zá-njo je bilo še videti na tem in onem bregu. Prevelika voda je bila namreč bregove zopet raztrgala. Čakajoč brodnika si ogledujem ta kraj, kjer Sava zmiraj silovito trga in kmetom odnaša rodovitno zemljo, pa jim pušča pesek; če je kje treba Savo vravnati, tu se gotovo najbolj mudi, ker ima voda po vsakem daljem deževanju drugo strugo. Zdaj je tekla v dveh curkih ob obeh krajih, v sredi pa je bil otok nerodovitnega peska in grmi ali šopi drobnega protja.

Čez kake pol ure pride brodnik z drogom in lopato, s katero najprej izmeče vodo iz čolna; ko pogleda rujave valove, katere je posebno tu voda močne podila navzdol, se mu obraz vidno skremži, vendar pa reče:

„Čez par ur ali ponoči bi ne vozil. No, pa bo uže šlo, mislim! Le stopite v čoln, pa bolj v sredo, v božjem imenu.“

„Lepa tolažba taka“ — si mislim, pa vendar stopim v čoln. On si pljune v roke, zastavi drog in poriva čoln daleč na vzgor; potem ga spusti s kljunom naprej v sredo vode in kakor bi pihnil, naju zadrve valovi na ono stran — daleč navzdol, se ve da; ne vem, če se mi niso nekoliko hlače tresle, to pa vem, da je brodnik, ko sva s tega čolna stopila na otočje, zahvalno zdihnil: „Hvala Bogu, sem se uže bal. No, tam pa ne bo nič nevarno.“ Potem greva čez protje v drugi čoln in tukaj je šlo naglo in gladko, ker ni bilo hudih valov.

Reči moram, da sem brž lažje zdihnil, ko sem imel zopet zemljo pod seboj; bila je pač mokra in gazil sem proti Klečem blato, pa utoniti mi vendar ni bilo. V tem je bil tudi dež prenehal in celó solnce je jelo gledati skoz oknica v meglah.

Kmalu vidim pred sabo Dol in še le zdaj mi pride na misel, da grem prav za prav potovat, cesta pa, na kateri sem, drži proti Ljubljani. „Ej, ni res, vsaka pot drži po vsem svetu, po vsaki cesti prideš nekam in tudi kamorkoli te volja, če le na pravem mestu ž nje na drugo vkreneš“. Tako modrujem in stopam naprej proti Dolu, češ: „še bolje, da tu prenočiš; če jutri ne bo boljšega vremena ali celó hud dež, pa greš v Ljubljano nazaj, saj ni daleč“. V Dolu uže tudi 10 let nisem bil, kaj dé, če si to prijetno in Ljubljani tako bližnjo vas zopet nekoliko ogledam! (Dalje prih.)

Mnogovrstne novice.

* „Slovensko bralno in podporno društvo“ se je osnovalo v Gorici. Kakor odbor razglaša, je društvu namen duševna in materialna podpora udov. Ona ima sedež v Gorici, kjer bode imelo svoje primerne prostore; v njih se bodo društveniki shajali, zabavali z branjem časopisov in raznoterih knjig, vdeleževali se podučnih govorov in veselíc. Zraven tega pa bodo imeli redni podporni udje, mestni in vnanji, pravico podpore dobivati ob času bolezni, in mestni udje tudi oskrbljevani biti z zdravniško pomočjo in z zdravili na društven račun. Slednjič se bode tudi delila o smrti domačih in unanjih udov podpora za pogrebne stroške. V društvo se sprejemajo pošteni državljani vseh stanov: trgovci, posestniki, rokodelci, delavci itd.; to med bralne ude 18letniki do vsake starosti, med podporne ude pa od 18. do 50. leta. Pristopnina domačih in vnanih bralnih udov

Naši dopisi.

znaša 50 kr., vplačnina na mesec za domače bralničarje 20 kr., a unanje po 10 kr. (Bralni udje, ki so bili v društvu čitalnice pred ustanovitvijo podpornega društva, ne plačajo pristopnine.) Bralni udje nimajo nobene pravice do podpore. Podporni (redni) udje plačajo a) domači po 1 gold., unanji pa 50 kr. pristopnine, b) domači 50 kr., unanji pa 30 kr. mesečnine. — „Rojaki!“ — kliče odbor slednjič — „blagi ta namen bodi Vam v spodbudo, da pristopite v prav obilnem številu; kajti čem več nas bo združenih, tem večjo veljavnost bo imelo novo društvo in s tem večim vspehom bode moglo delovati. Za sprejem oglašiti se je pri osnovalnem odboru v prostorih goriške čitalnice na Travniku nad kavarno „All' Europa“, kamor naj se blagovoljno pošiljajo tudi pismeni oglasi.“

* *Amerikanska dobrotljivost.* Nekaj posebnega je napravil bogat Amerikanec v Novem Jorku, namreč parni voz, ki se ves dan počasi po mestu vozi in na posebnih krajih postaja. Spredej na vozu je posoda s kavo, ob straneh pripete sklenice; vsak, kdor hoče, si sme zajeti iz posode kave in je piti; zadej pa je koš s kruhom, da si ga tudi vsak lahko vzame. Na vozu je prapor z nemškim in angleškim napisom tako se glasečim: „Kava in kruh za vsacega brezplačno (zastonj).“ Kavo kuha sproti isti ogenj, ki dela par in goni voz. Ta Amerikanec mora silno bogat biti, drugače ne bo dolgo tako po mestu vozaril. V Evropi dozdej nima še posnemovalca.

* *Pravodsodje v Ameriki.* V amerikanskih listih je brati ta-le dogodba: V nekem kanadskem mestu je stal pred porotniki morilec, ki je svoje hudodelstvo popolnem obstal, a porotniki so ga vendar oprostili. Sodnika je ta krivična sodba grizla, zato reče ob koncu: „Dobro, gospodje porotniki, vi ste spoznali, da zatoženec ni moril. Zdaj ima sodnika naznaniti mu razsodbo, ali po postavi ima sodnik pravico, naznanjenje razsodbe preložiti za več dni, najdaljši obrok je 99 let. Jaz danes ne utegnem razglasiti sodbe, toraj preložim dan na danes čez 99 let. Do razglasenja razsodbe mora po postavi zatoženec ostati v ječi, — se ve da.“ Zatožencev zagovornik pa je tudi tič, hitro si vé pomagati. „Danes čez 99 let bo ravno nedelja (v Ameriki je postavni praznik za vsakega, toraj tudi za sodnije)“ — se oglasi naglo. „Vrlo“ — reče pa sodnik ravno tako naglo — „če bo nedelja tisti dan, potem bote imeli vi pravico oglašiti se, pa se razglasanje sodbe preloži še na 99 let, če bote hoteli“. S tem je bila sodba končana. — Za resnico tega prepuščamo odgovornost, se ve da, ameriškimi listom.

* *Koliko je v Avstriji tujcev.* Pri ljudskem številjenji se je pokazalo, da je v Avstriji (brez Ogerske) v primeri z drugimi deželami število tujcev, ki nimajo še domačinske ali državljanske pravice, silno veliko, znaša namreč 350.013 (l. 1869. jih je bilo le 204.950); za 21 milijonov in 794.231 prebivalcev naše polovice je to silno veliko. Največ jih je na Dunaji, kjer je med 726.105 prebivalci 87.989 tujcev. Dalje se kaže, da je med tujci prišlo jih največ iz nemških dežel, namreč 99.327 (38.795 samo Prusov); ni čuda, da je toliko prusakega duha pri nas. Tudi ogerskih judov je veliko. Iz Laškega jih je 40.152, iz Rusije 11.654. Drugi so iz vseh evropskih dežel in celo iz Amerike jih je 1306. Naseljuje se posebno tam, kjer se jim nova pota, na pr. železnična, odpró, iz Nemčije pa najraje tam, kjer je kaj dobička ali lahkega zaslužka upati. — Iz tega je razvidno, da je Avstrija še zmiraj lepa dežela, ki z vseh strani ljudi na-se vleče, kajti le redki so, ki so prišli sèm svoje bogastvo pušcat.

Z Dunaja 8. febr. (Vodnikov večer.) Spomin našega prvega pesnika hvaležni slovenski narod v vseh svojih pokrajinah slavi; pa tudi v tujini živeči Slovenci nikoli ne pozabijo na ta narodni praznik. Akademsko društvo „Slovenija“ na Dunaji priredilo nam je tudi letos 4. dne t. m. „Vodnikov večer“ v dvorani hotela „zur Stadt Wien“ in sme se reči, da je bil izvrsten. V goste prišlo je precej tukajšnjih Slovencev, nekoliko odličnih českich rodbin, kakor podpredsednik „Slovanske Besede“ gosp. Kalandra, deželni šolski nadzornik gosp. Veber, dvorni svetovalec gosp. Ribička in pred vsem neizmerno dosta slovanskih dijakov vseh plemen. Večer je imel prav domač značaj in imeli smo se res prav dobro. Prvokrat nam je tukaj na Dunaji, odkar „Slovenija“ živi, bila dana prilika, da smo imeli kot sodelovalko slovensko gospodično; mlada hčerka znanega našega rojaka g. prof. Š-a očarala nas je s svojo spretnostjo pri sviranju na glasoviru. Upamo, da to ni bilo prvo in zadnjikrat. Gosp. prof. Glaser igral nam je na citrah kitico iz slovenskih pesmi res krasno, gosp. St. Pirnat razveseljeval pa nas je zopet s svojim milim in izurjenim glasom. Ni mi treba obširneje omenjati, kako je bilo občinstvo od vseh navdušeno in da so morali svoje točke vsi ponavljati in še nekaj dodajati. Častno spolnoval je tudi svojo nalogo oktet Slovenijinih pevcev. Imeli smo pa tudi ta večer zanimivo in za naš čas, ko kličemo: „Koroška vstan!“ jako primerno berilo. Predsednik stud. jur. J. Babnik dokazoval nam je, da imamo tudi Slovenci svojo zgodovino v vsakem smislu te besede. Posebno važnost pa je polagal na pravno zgodovino in ravno pri gorotanskih Slovencih pokazuje se nam krasno izvedeni sostav slovenskega prava, ki ima svoj vrhunec v ustoljevanju koroških vojvod. Kar je bil starešina ali domačin zadrugi, — da smo nje tudi Slovenci v zgodovinskem času še imeli, je uže dokazano — kar župan župi, to je bil vojvoda, pozneje s tujo besedo „knez“ imenovan, celemu plemenu. Povsod vlada demokratično slovansko načelo in starešina, župan in knez so le „primi inter pares“. Ko smo slišali, kako dolgo so se spoštovale pravice narodove — saj še je cesar Franc I. leta 1823. kmetu Hercegu ali Edlingerju iz Blažnje vasi, ki je imel pravico vstoljevanja, potrdil vse njegove izvanredne pravice, ko smo slišali, kako se je spoštoval slovenski jezik celo na dvoru nemških cesarjev, moralo se nam je pač tožiti po teh časih, ako se današnjih spominjamo. Vendar to nas naj bodri, da se trudimo z vsemi močmi, da svojemu jeziku zopet priborimo vse pravice, in prav je govornik h koncu povdarjal, da se nam posebno Koroška ne sme odtujiti, ki ima tako lepe spomine za nas.

In prav — tudi po imenu — zabavni del! Kdo ga ne pozna? Saj so ravno po njem Slovenci dunajskim Slovanom najbolj znani. Pevci navduševali so nas s krasnimi, slovenskimi in slovanskimi pesmami, ognjevit in krepka napitnica sledila je za napitnico in reči moramo, da so bili nekateri govori naših bratov prav pomenljivi. Posebno primerna pa je bila zdravica gospoda prof. Šumana slovenski mladini, v kateri je razvijal česko geslo: v vedi in delu je naše rešenje! Da bi se ga mladina res hotela povsod in dosledno poprijeti!

Kot novost iz tukajšnjih slovanskih krogov moram omeniti, da so Hrvatje po dolгих naporih vendar enkrat dobili zopet svoje društvo „Zvonimir“. Večina hrvatskih dijakov bila je uže dve leti brez društva, odkar njim je bil njih dični starec „Velebit“ razpuščen. Slovenski dijaki imajo tedaj zopet priliko seznanjati se s svojimi najbližnjimi brati, in želimo, da bi ta vez, ki mora po-